

26 augustus 2018

GODS TOEKOMST: OORDEEL, TROOST EN VREUGDE

Bijbellezing: Jesaja 66, 7-24

Jesaja 66 is het laatste hoofdstuk van het boek Jesaja. Vormt Jesaja 66 een conclusie? Een spannende ontknoping? Een happy end? Ik lees Jesaja 66 als een schilderij, waarop enkele dingen uit het voorafgaande naar voren worden gehaald en nog eens belicht. Een paar belangrijke dingen zijn op het schilderij te zien, die je vast moet zien te houden, nadat je het boek Jesaja hebt doorgelezen. Ik zie met name drie dingen op het doek van Jesaja 66 en daar gaan wij nu naar kijken: *het oordeel van God – de troost van God – de mensen van God.*

Het oordeel van God

Ik begin eerst met het oordeel van God. Die heel donkere rand om die andere dingen op het schilderij heen. Het oordeel van God. Het is toch wel heel heftig, zoals het boek Jesaja daarmee eindigt. Jesaja vertelt ons over de toekomst: ¹⁵*De HEER zal komen in een vuur, met zijn wagens als een wervelstorm. Hij komt zijn toorn uitvieren in vlammen, zijn dreiging in een vuurgloed.* ¹⁶*De HEER zal over al wat leeft een oordeel vellen, te vuur en te zwaard, en tallozen worden door hem doorboord.* En het laatste vers van dat prachtige boek Jesaja luidt: ²⁴*Bij het verlaten van de stad zien ze de lijken van hen die tegen mij in opstand kwamen: de worm die aan hen knaagt zal niet sterven, en het vuur waarin ze branden zal niet doven; ze worden verafschuwd door alles wat leeft.* Einde van het boek Jesaja.

Tjonge, moet je daar nu mee eindigen?, zou je je misschien haast afvragen? Met dat oordeel, met die vreselijke straffen? Vorige week zagen wij ook al zoiets, in Openbaring 21 (vers 1-8): een prachtige toekomst, maar ook een vreselijk oordeel... Het is een lijn die je in heel de Bijbel tegenkomt. Ook bij de Here Jezus. Lees Zijn gelijkenissen er maar op na. Jezus neemt zelfs de beelden van Jesaja over. Jezus waarschuwt op een keer (Markus 9) voor de verleidingen voor je ogen. Hij zegt: *als je oog je op de verkeerde weg brengt, ruk het dan uit: je kunt beter met één oog het koninkrijk van God binnengaan dan in het bezit van twee ogen in de Gehenna geworpen worden,* ⁴⁸*waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft.* Dat laatste zijn de laatste woorden uit Jesaja 66!

Waar de wormen blijven klagen en het vuur niet zal doven; Is dat dan een eeuwigdurende straf, waar Jesaja en ook de Heere Jezus het ook over heeft?

Er zijn heel veel manieren waarop dit wordt uitgelegd. Gaat het om een eeuwigdurende straf? Ja, als je het beeld heel letterlijk neemt, want: het vuur zal niet doven. Maar anderen zeggen: maar in het vuur kan geen leven zijn. Vuur is juist teken van vernietiging, verdwijning. Zo zien sommige andere uitleggers de hel, het oordeel van God: als het eeuwige niets. Want je kunt je - zo zegt men - toch ook niet voorstellen dat de God Die alles nieuw zal maken nog voor eeuwig zo'n werkelijkheid van straf en pijn zal laten bestaan? Tja... Weer anderen zien nog een positief iets in het vuur: vuur is in de Bijbel vaak een teken van reiniging. Zilver en goud worden juist schoongemaakt in het vuur. Een veelomvattend proces, maar er komt nog iets goeds uit voort. Zoiets als het vagevuur, waarover in de Rooms-katholieke Kerk wordt gesproken. Nou, dat laatste zie ik niet echt in Jesaja 66 terug, dat het vuur nog ergens goed voor is..., maar laten wij er maar niet teveel van willen weten. De Bijbel geeft geen uitgewerkte leer van wat het oordeel van God inhoudt. Dat is Gods werkelijkheid, die buiten het bereik van ons begrijpen en bevatten ligt. Maar het *is* een werkelijkheid en daarom stelt het onze keuzen op scherp. Jesaja schildert het met heel donkere kleuren..., maar door die heel donkere kleuren

worden je ogen juist naar het midden van het schilderij getrokken: die blinkende stad. Dat nieuwe Jeruzalem. *Daar* wil je toch zijn? Daar wil je toch ook bij zijn? In dat nieuwe Jeruzalem? In die stad waar God zo heel dichtbij je is en jij zo heel dichtbij God mag zijn?

Dat is het denk ik, waar het in Jesaja 66 om gaat: het gaat om het contrast tussen *binnen* en *buiten de stad*. Dat donkere, die zwarte rand... en dat licht van het nieuwe Jeruzalem midden op het doek. Binnen of buiten. Binnen de stad mogen de mensen Gods aanwezigheid genieten, vertelt Jesaja. Het is daar een en al vreugde, want God Zelf is in hun midden. Het is een en al licht en leven, want de God van licht en leven is in hun midden. ... Maar daar waar God op afstand blijft, waar God afwezig is, buiten de muren van de stad..., daar is duisternis, daar is angst, daar is leegte, pijn en gemis. .... Je moet niet blijven staren naar die poel van vuur buiten de stad en alle gruwelijke dingen die je al dan niet ziet. Nee, de hel, dat is geen duivels pretpark met allemaal martelwerktuigen. Zo is het vaak geschilderd op allerlei Middeleeuwse schilderijen om het volk te waarschuwen, of misschien wel onder de duim te houden: een scala aan allemaal duiveltjes met de meest vreselijke instrumenten om mensen te pijnigen. Maar daar gaat het niet om. De hel, het oordeel, dat betekent: *de grote afstand tot God moeten ervaren*. Van God losgeraakt zijn. De Bron van het leven en van het licht moeten missen. *Waar God niet is, dat is de hel*. Dat is het contrast dat Jesaja schildert: binnen de stad... en buiten de stad. Bij God..., of zonder God.

Een heel donkere rand om het schilderij... Wat doet dat met u? ... Sommige mensen hebben moeite met die heel indringende woorden over Gods oordeel. En laat ik eerlijk zijn: als ik die woorden in Jesaja 66 lees, dan begin ik ook wat voorzichtiger te spreken. En misschien is dat ook wel goed, om die woorden niet te scanderen, om ermee te gaan smijten en te dreigen..., maar om ze heel voorzichtig uit te spreken. ... Maar aan de andere kant is het eigenlijk ook wel een beetje vreemd dat wij soms zo'n moeite hebben met het oordeel van God en dat wij liever een vergevende God willen zien, vol van liefde en beweging. Want als je naar onze samenleving kijkt, daarin wordt juist geroepen om zwaardere straffen, om langere gevangenisstraffen, om harder optreden tegen misdadigers. En soms is men zo woedend dat men zelfs het heft in eigen hand neemt. Blijkbaar willen wij juist wel recht en oordeel..., als het maar niet onszelf betreft.

En is het - zo moet ik ook mijzelf eerlijk afvragen - wel helemaal terecht dat wij zo'n moeite hebben met Gods straf en oordeel? Want tegelijkertijd leven wij op dit moment in een wereld waarin het op zoveel plaatsen een hel is..., door massamoorden, door moderne vormen van slavernij, door armoede en uitbuiting... Waarom hebben wij zoveel moeite met die beelden in Jesaja, als wij zoveel andere beelden van plaatsen op deze wereld aan ons voorbij kunnen laten gaan? De hel van Jemen. De hel van Syrië. De hel die de Rohinya's door moeten gaan. Af en toe is het helemaal in het nieuws..., maar later ook weer niet. De hel op aarde laten wij soms zo-maar bestaan..., terwijl het oordeel waarover Jesaja spreekt voor ons humane mensen eigenlijk niet zou mogen...

De troost van God

Een heel donkere rand schildert Jesaja, een rand die ik ook niet lichter kan maken met allemaal mooie woorden ... maar aan de andere kant: *ik zie daardoor wel contrast op het doek*. Donker en licht. Niet grijs, zoals in onze wereld. In onze samenleving is vaak sprake van een grijs gebied. Goed en kwaad lopen zo door elkaar. Het zit allemaal met elkaar verbonden en loopt door elkaar heen: ontwikkelingshulp en economische belangen, zorg voor de ander en egoïstische verlangens, een beweging tegen seksuele intimidatie en de leider van die beweging die zelf van seksuele intimidatie wordt beschuldigd, zoals afgelopen week... Het loopt allemaal zo door elkaar... *Maar niet op Jesaja's schilderij! Niet in Gods toekomst!* Daar is donker en licht. En mede

door dat donker valt het op dat het licht zo geweldig mooi licht is. Zo'n geweldige toekomst. Zo'n houvast voor je leven nu, waarin zoveel dingen op je af kunnen komen. God zal recht doen! God zal goed en kwaad scheiden. God zal een nieuwe toekomst brengen! Dat is de boodschap van Jesaja. Dat is de troost.

Het woord 'troost' komt heel veel voor in Jesaja 66. Troost. Jesaja heeft prachtige beelden van God ontvangen om die troostvolle toekomst te beschrijven. Het nieuwe Jeruzalem zal als een troostende moeder zijn voor al haar inwoners. Plotseling zal de geboorte plaatsvinden en zal moeder Jeruzalem een prachtig nageslacht mogen ontvangen (vers 78) Jeruzalem – zo gaat Jesaja verder - zal zijn als een moeder die de borst geeft aan haar kinderen. Je ziet haar kindje op haar arm liggen: heel rustig en ontspannen, de armpjes slap... en dan weer vol overgave drinken aan de borst van de moeder. ... Zo zal het straks zijn, zo zegt Jesaja. Er zal overvloed zijn voor Gods volk.

Een tijdlang is Jeruzalem een moeder geweest die haar kinderen niets kon geven. Vreselijk voor de kinderen..., maar minstens net zo vreselijk was dat voor de moeder. Die tijd van ballingschap, waarin moeder Jeruzalem moederziel alleen op puinhopen zat. Haar kinderen kwijt. En die kinderen die er nog waren, leefden in armoede. Maar nu is de vreugde voor moeder Jeruzalem weer teruggekomen. Troost voor de moeder en haar kinderen! Troost, omdat de situatie totaal nieuw is geworden. Troost, omdat zij niet meer van God zal afdwalen en losraken, maar voor altijd met Hem verbonden mag zijn.

En opeens verspringt het beeld en horen wij God Zelf spreken: ¹³*Zoals een moeder haar zoon troost, zo zal Ik jullie troosten; in Jeruzalem zal je troost vinden.* Die troost die de kinderen van moeder Jeruzalem mogen genieten..., dat is ten diepste de troost van God Zelf. God troost hen. Zo'n heel intiem en teder beeld. God als een moeder die troost.

Dat beeld van een moeder wordt niet vaak in de Bijbel gebruikt voor God. God wordt in de cultuur van die tijd vaker als een vader of in ieder geval als een mannelijk persoon getypeerd, om het gezag van God uit te drukken. Maar nu op het laatst in het boek van Jesaja...een heel ander beeld... opnieuw een contrast... ja, nog steeds: het gezag van God, Gods macht, majesteit, verhevenheid..., maar ook die nabijheid van God, die geborgenheid, die moederlijke ontferming, die moederlijke liefde die je met niets kan vergelijken en die altijd zal blijven..., *Gods liefde* voor Zijn volk.

Die moeder Jeruzalem met haar kinderen, waar Jesaja het over heeft..., zou dat het aardse Jeruzalem van nu zijn, dat het nu nog zo moeilijk heeft en zoveel moeite heeft om haar kinderen bij elkaar te houden en veiligheid te geven? Zou het de troost zijn voor de stad Jeruzalem die op dit moment zo verdeeld is en zo verscheurd is van verdriet en strijd? ... Maar ja, is dat niet al te aards gedacht? Want hoe zouden dan in Gods toekomst al die kinderen van al die generaties in die stad passen straks hè? Misschien moet je er niet een al te letterlijke voorstelling bij hebben. Aan de andere kant: steeds weer komt het Jeruzalem weer terug in de Bijbel. Op een of andere manier zal die plek van strijd en lijden nu de plek zijn waar die de grote vreugde die zal aanbreken. Steeds weer licht dat Jeruzalem in de profetieën op. En steeds weer zie je die kinderen van Israël genoemd en getroost worden.

De mensen van God

Maar dan zie ik nog iets..., het derde en laatste op het doek van Jesaja 66. Jesaja vertelt ons: de volken zullen komen. Nee, niet om Jeruzalem te gaan verwoesten, zoals zo vaak in de geschiedenis. Ook niet om diplomatieke betrekkingen te onderhouden. Nee, de volken komen – uit de meest verre plaatsen, Jesaja soms ze op, de meest verre landen die men in die tijd kende – de volken zullen komen, overal vandaan... om Gods heerlijkheid te mogen zien. *God zal enkelen naar*

deze vreemde volken sturen... en zij zullen Gods majesteit tegenover al deze volken verkondigen, zo zegt Jesaja.

Nu, dat is precies zo uitgekomen. God heeft enkele van deze kinderen van moeder Jeruzalem op weg gestuurd: Petrus, Filippus, Paulus, Barnabas, vanuit Jeruzalem... en zij hebben Gods majesteit verkondigd. In Griekenland, in Italië, maar uiteindelijk ook tot in de verste landen. En daardoor mogen ook u en ik bij deze volken mogen horen die naar dat nieuwe Jeruzalem mogen optrekken. Hier in Jesaja 66 waren u en ik al in Gods gedachten! ... Ook wij mogen optrekken en delen in die heerlijkheid, die troost, dat licht, die vreugde met God.

Het zal straks zo anders zijn dan nu...: nu is Jeruzalem maar een klein stadje op het wereldtoneel, ook al wordt er zoveel over haar gesproken en geruzied. Nu zie je al die landen zich soms met Jeruzalem bemoeien, maar verder veelal bezig om hun eigen rijkdom en eer te vergroten... en elkaar van het toneel te proberen te duwen. Straks zal dat kleine stadje Jeruzalem het blinkende middelpunt zijn – de troostende moeder Jeruzalem met haar kinderen – en zullen al die ruziënde volken eensgezind naar Jeruzalem optrekken... om daar hun eer te brengen, hun rijkdom voor God neer te leggen als een offer om Hem groot te maken.

Straks zal het feest zijn. Een internationaal feest met allemaal volken in het Nieuwe Jeruzalem. Er zullen allemaal mensen komen, van nieuwe maan tot nieuwe maan, van sabbat tot sabbat, zegt Jesaja. Het zal dus steeds maar doorgaan, onophoudelijk. ...

En dan zegt Jesaja nog iets ongekends: van die volken die naar Jeruzalem optrekken en die in hun pelgrimsreis zelfs ook nog enkele Israëlieten mee terug nemen naar Jeruzalem, die de kinderen bij moeder Jeruzalem thuisbrengen... van die volken die optrekken naar Jeruzalem zullen er ook mensen als priesters en levieten dienst mogen doen in het nieuwe Jeruzalem.

De luisteraars of eerste lezers van Jesaja 66 zouden waarschijnlijk geschokt hebben gereageerd. Die mensen uit de volken, zullen die als priester of als leviet dienst doen in het nieuwe Jeruzalem? Maar priester zijn, dat mocht je alleen als je uit een priestergeslacht kwam. Je mag als gewone jood niet zomaar als priester tot de heilige God naderen. Daartoe moest je uitgekozen, geroepen, geboren zijn... Straks zullen al die onderscheidingen wegvallen! Zoals met het sterven van Jezus al het voorhang in de tempel scheurde en de heiligste plaats in de tempel niet meer afgeschermd was, zo zullen straks alle onderscheidingen en afscheidingen wegvallen. Zullen er priesters offeren, zingen en bidden uit allerlei landen, met allerlei huidskleuren en allerlei achtergronden. Zal er een lied van de priesterkoren klinken in zoveel talen, met zoveel accenten en dialecten..., zo divers en eensluidend tegelijkertijd. Mogen wij samen zo dicht in Gods nabijheid zijn.

Ik hoop dat u en ik naar dat moment dat Jesaja ons heeft geschilderd, zullen blijven verlangen. Die nieuwe toekomst in het nieuwe Jeruzalem. En laten wij tot die tijd alvast oefenen om een priester, of een leviet, een knechtje van de Here God te zijn. Zo worden wij namelijk ook aangesproken in het Nieuwe Testament. Een koninklijk priesterschap, zo noemt Petrus ons. 'Wijd uw lichaam aan God als een leven offer, voor God welbehaaglijk', zo roept Paulus de gemeente op om hun priesterlijke taak te vervullen. ... Geef je leven met al je zonden en wat onaf is aan de Here Jezus. Wijd je leven toe aan de dienst van God. Offer je op voor Zijn dienst. En in al je struikelen, zoeken en terugvallen als knechtje van God... houdt je blik op het midden van dat schilderij. Op dat nieuwe Jeruzalem. Die troost die eenmaal er zal zijn voor al die kinderen van moeder Jeruzalem. Die troost van de God Die troost... en eeuwige vreugde wil schenken.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijff // 010 210 89 71 // dekruijff@live.nl